

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תלה"מ 25146-03-17 א. נ' א.

התובע

צ.א.
ע"י ב"כ עו"ד לורי גייזלר ואח'
מרח' בר כוכבא 23
רמת גן

נגד

הנתבעת

א.א.
ע"י ב"כ עו"ד ורוניק שעשוע
מרח' ביאליק 59
רמת גן

חקיקה שאוזכרה:

[פקודת בזיון בית משפט: סע' 6](#)[חוק לתיקון דיני המשפחה \(מזונות\), תשי"ט-1959: סע' 3\(א\)](#)[חוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות, תשכ"ב-1962: סע' 68\(א\)](#)

מיני-רציו:

* ביהמ"ש שוכנע כי אישיות האם, התנהגותה והמסרים השליליים שהטמיעה בבת לאורך השנים, בצורה שיטתית, אקטיבית ובוטה, הם שגרמו לסרבנות הקשר הקשה והבוטה מצדה של הקטינה כלפי אביה. ואולם, ביהמ"ש סבור כי ההליך הטיפולי טרם מוצה. לפיכך ביהמ"ש מוצא להעניק לנתבעת ולקטינה הזדמנות נוספת ואחרונה לפעול לחידוש הקשר ומפנה את הצדדים להליך טיפולי. חיוב האב במזונות הבת מבוטל מיום הגשת התביעה (3/2017) ועד למועד פס"ד זה. כן נקבעו סנקציות בגין ביטול מפגש בין הקטינה לאב.

* משפחה – מזונות ילדים – בן מרדן

תביעת אב לביטול חיובו במזונות ביתו (כיום כבת 13) בשל היותה "מורדת". לטענתו האם היא זו שגרמה לניכור ההורי בגינו אין הבת מסכימה להפגש עימו.

ביהמ"ש לענייני משפחה פסק:

כפי שנקבע בבע"מ 919/15 על פי הדין העברי, בגילאי 15-6 חבים שני ההורים באופן שווה במזונות ילדיהם מדין צדקה, תוך שהחלוקה ביניהם תיקבע על פי יכולותיהם הכלכליות היחסיות מכל המקורות העומדים לרשותם, לרבות שכר עבודה, בנתון לחלוקת המשמורת הפיזית ובשים לב לכלל נסיבות המקרה.

יחד עם זאת, הלכה היא כי כאשר ילד מורד בהורוהו ומסרב לקיים עמו קשר בניגוד להוראת ביהמ"ש או בית הדין, ניתן לצמצם את חובת המזונות כלפיו, כולה או מקצתה.

בטרם יכריע ביהמ"ש בתביעה להפחתת או לשלילת מזונות מילד מרדן, על ביהמ"ש לתת דעתו לכך שביטול המזונות יעשה במקרים קיצוניים ונדירים בלבד וכי יש לשקול תמיד חלופה מתונה יותר (כגון, הקטנת המזונות). על ביהמ"ש לבחון גם השיקולים הבאים: א. האם סרבנות הקשר נובעת אך מרצונו של הילד או שקיימת להורה המנוכר אשמה למצב שנוצר; ב. האם ההורה נקט בכל הפעולות והאמצעים הנדרשים לצורך חידוש הקשר; ג. האם ביטול המזונות עלול לגרום לסיכויי לחידוש הקשר; ד. מה תהיה השפעת ביטול המזונות על קיומו הסביר של הקטין; ה. מהו גילו של הילד – האם הוא קטין או בגיר ומה מקור חיוב האב במזונותיו?

עוד קבעה הפסיקה, כי יש לנקוט בהליך טיפולי מקדים קודם בירור התביעה.

במקרה דנא, המורכבות והקושי בקיום המפגשים בין הקטינה לאביה נבחנו על ידי ביהמ"ש בשנים האחרונות, במסגרת מספר הליכים שיזם האב במטרה לקיים קשר יציב ובריא עם בתו ובמטרה לקיים עמה מפגשים ישירים ושוטפים, ללא נוכחות האם. במסגרת זו, הצדדים עברו אבחונים והערכות על ידי גורמים מקצועיים שונים ונעשו ניסיונות חוזרים ונשנים לקיים המפגשים בין הקטינה לאביה באמצעות "מרכז הקשר".

חרף המאמצים הרבים שהושקעו בנושא, מפגשים רבים בין הקטינה לאביה לא התקיימו, בין בשל ביטול המפגשים מצד האם ובין בשל אי רצונה של הבת לקיים המפגש. המפגשים שהתקיימו היו קשים ובמהלכם הרשתה לעצמה הקטינה להתנהג ולדבר אל אביה בגסות ובאופן פוגע ומעליב. בשלב מסוים אף הופסקו המפגשים כליל ביוזמת האם. טענותיה של האם בדבר מסוכנותו של האב נבחנו לעומק ונדחו על ידי כל הגורמים המקצועיים שהיו מעורבים בנושא.

ביהמ"ש שוכנע מהדוחות המקצועיים ומעדויות הצדדים כי אישיות האם, התנהגותה והמסרים השליליים שהטמיעה בבת לאורך השנים, בצורה שיטתית, אקטיבית ובוטה, הם שגרמו לסרבנות הקשר הקשה והבוטה מצדה של הקטינה והם שהביאו להתשת האב ולכך שנואש מתקוותו לקיים עם בתו, בעת הזו, מערכת יחסים נורמטיבית.

יחד עם זאת, ביהמ"ש סבור כי ההליך הטיפולי טרם מוצה.

בנסיבות אלו, והואיל וביטול חיוב האב במזונות באופן אבסולוטי לא ירפא הנדרש להבטחת שלום הקטינה והואיל וכיום, עת האב מקבל קצבת נכות, זכאי הוא לתוספת תלויים בגין החיוב במזונות הבת, ביהמ"ש מוצא לנכון להעניק לנתבעת ולקטינה הזדמנות נוספת ואחרונה לפעול לחידוש הקשר בין הקטינה לאביה וביהמ"ש מורה על הפניית הצדדים להמשך ההליך הטיפולי.

חיוב האב במזונות הבת מבוטל מיום הגשת התביעה (3/2017). החל ממועד פסק דין זה ועל מנת ליתן סיכוי להליך הטיפולי, יחודש חיוב המזונות. בגין כל פגישה שלא תתקיים בהתאם לתכנית עקב חוסר שיתוף פעולה של האם ו/או הבת, יופחתו מסכום המזונות 400 ₪; היה והטיפול לא יצלח מסיבה התלויה באם ו/או בבת – יבוטל חיוב המזונות ממועד מתן חוות הדעת המסכמת; האם תשלם לתובע הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסך של 5,000 ₪.

פסק דין

מונחת בפני בית המשפט להכרעה "תביעה לביטול מזונות בת מורדת", שהגיש התובע, מר צ.א (להלן: גם "האב" או "צ."), כנגד הנתבעת, הגב' א.א (להלן: גם "האם" או "א.א").

עובדות – כללי

1. התובע והנתבעת נישאו זל"ז כדמו"י ביום ---- ומנישואין אלה נולדה לצדדים בתם הקטינה, ג., ילידת-- , שהינה כיום כבת 13 שנים (להלן: "הקטינה" או "הבת").
2. נישואי הצדדים עלו על שרטון, וביום – 2006 , עת הקטינה טרם הגיעה לגיל שנה, חתמו הצדדים על הסכם גירושין קצר, אשר אושר וקיבל תוקף של פסק דין על ידי בית המשפט לענייני משפחה בתל-אביב במסגרת תמ"ש ---- (כב' השופט נתן נחמני) (להלן: "ההסכם" או "הסכם הגירושין").

הסכם הגירושין קבע, כדלקמן :

- "הואיל והצדדים נשואים כשש שנים ולהם ילדה משותפת בת שמונה חודשים והואיל: אין לזוג רכוש משותף כל שהוא.
הגיעו הזוג להסכמה משותפת ביניהם ומבקשים מכבוד בית הדין ליתן תוקף להסכם זה:..
1. צ.א. ישלם בהסכמתו לא.א. מזונות ע"ס 1500 ₪ לחודש צמוד ליוקר המחיה.... המזונות ישולמו עד להגיעה לגיל 21.
 2. הסדרי ראייה: הזוג הסכים להסדר הבא – אחת בשבוע יגיע צ. לבקר את בתו בנוכחותה של האם בלבד ובתיאום מראש עם א.א.(האם).
 3. הביקורים לא ייעשו בשום פנים ואופן בביתה של האם ואין לצ.א. זכות לדרוש שכך יהיה .
 4. במידה ויידרשו לבתם המשותפת , ג.א., טיפולים רפואיים כלשהם או מתן ייעוץ רפואי לרבות טיפולי שיניים במהלך שנות חייה עד להגיעה לגיל 21 , תהיה מוטלת על האב צ.א. החובה להשתתף בהוצאות הכרוכות בכך."

3. בפועל, החל מחודש ינואר 2007 האב שילם למזונות הבת סכום גבוה יותר מהסכום הנקוב בהסכם וע"ס של 2,000 ₪ לחודש (ראה לענין זה אשור האם המצורף כנספח ג' לכתב התביעה בתלה"מ ---).

הליכים קודמים

4. א. ביום 8.9.2014 הוגשה ע"י האב תביעה לקביעת הסדרי ראייה עם הבת ([תמ"ש](#) [21317-09-14](#)).
- ב. בתביעה זו טען האב כי האם מונעת ממנו האפשרות לתפקד כאב ובכל פעולה אותה הוא מבקש לעשות עם הבת נדרש הוא לאישור מראש של האם, כמו גם לדווח לה לאחריה.

עוד טען האב כי בני משפחתו לא ראו את הבת שנים ארוכות אלא אך בסרטוני וידאו, שכן האם מסרבת לאפשר לו לקחת הבת לבני משפחתו. האב טען כי האם מגמדת את דמותו מול הבת, אינה משתפת אותו בארועים חשובים בחייה ומונעת ממנו להיות חלק מחיי הבת. נוכח אהבתו לבת, כך לטענת האב, עותר הוא כי בית המשפט ימנה פקידת סעד ויקבע הסדרי שהיה מורחבים בינו לבין הבת ולא אך בנוכחות האם.

5. א. בכתב ההגנה אשר הוגש ע"י האם טענה היא כי התובע, האב מטעה את בית המשפט

ו"מסתיר ממנו בזדון את מסוכנותו המובהקת, אופיו האלים (עד כדי נסיון לרצח הנתבעת!!!) חוסר מסוגלותו ההורית המינימלית ומחלת הנפש בה הוא לוקה" –
ראה המבוא לכתב ההגנה.

ב. לטענת האם, הסכמות הצדדים בהסכם הגירושין לכך שהסדרי השהיה של האב עם בתו יהיו אך אחת לשבוע לשעות אחדות בלבד ובנוכחותה של האם לא נקבעו כלאחר יד אלא בשקול דעת ונוכח מסוכנותו של האב וכאמור.

ג. בכתב ההגנה הרחיבה ופירטה הנתבעת אירועים המחזקים טענתה בדבר מסוכנות האב (ראה סעיפים 7-20 לכתב ההגנה).

הנתבעת ציינה בכתב ההגנה גם כי בשנת 2014 במסגרת שיחה טלפונית איים עליה האב כי יכנס לביתה וירצח אותה ואת הבת. עוד טענה כי האב שיתף אותה במחשבות אובדניות המתרוצצות בראשו (סעיף 25 לכתב ההגנה).

הנתבעת ציינה גם כי הבת נרתעת מקיום המפגשים עם אביה "היושב מולה כשראשו שמוט ועיניו מגולגלות מעלה ומוסרת לנתבעת כי היא "יודעת שאבא משוגע" (סעי' 27 לכתב ההגנה).

ד. לטענת הנתבעת למרות מצבו זה של האב היא עושה כל שלאל ידה על מנת לחזק הקשר בין הבת לאביה, אולם נוכח מצבו הרפואי והנפשי של האב אין לשנות תכיפות הסדרי השהיה ו/או האופן בו הם מתקיימים כך שהיא נוכחת בהם - והכל לטובת הבת.

ה. יצוין כי אין חולק על כך שהאב הינו בעל הפרעה נפשית דו קוטבית (מניה דיפרסיה) אולם, עפ"י החומר המונח בפני בית המשפט, האב מטופל תרופתית ומאוזן.

6. בדיון שהתקיים בהליך האמור, ביום 6.11.2014, הגיעו הצדדים להסכמות כדלקמן:

"ב"כ הצדדים

בשלב זה ובהמשך להמלצות ביהמ"ש ומבלי לגרוע מכל טענה העומדת למי מהצדדים, מסכימים כי הסדרי הראיה של האב עם בתו יתקיימו במרכז הקשר. קודם לתחילת המפגשים במרכז הקשר תיערך פגישה מקדימה של העו"ס עם האב בנפרד, עם האם בנפרד וככל שנדרש ונזקק

עם ההורים יחדיו ועם הקטינה והכל ע"מ להכין את הקרקע לשינוי הסדרי הראיה מהאופן בו הם מתקיימים היום להסדרי ראיה במרכז קשר.

הסדרי הראיה במרכז הקשר יהיו בפיקוח, כך שכל 3 חודשים (ובהיעדר מקרה מיוחד בו נדרש דיווח מוקדם יותר) יוגש דו"ח לביהמ"ש המתאר את המפגשים, האווירה בהם והמסרים המועברים....

ימונה פסיכיאטר ע"מ לבחון את מצבו הנפשי של האב ונוכח העובדה כי הוא מאוזן תרופתית שנים רבות.

הפסיכיאטר שימונה יוכל לקבל כל חומר רפואי וסוציאלי בעניינו של האב.

המטרה היא להביא לקשר רציף של האב והבת כולל שיחות טלפוניות, אולם בשלב זה ועד לקבלת דו"ח מיח' הסיוע והכנת האב לאופן התקשורת הרצוי עם הבת בשיחות טלפוניות, לא מבוקש צו לעניין זה. כל אחד מההורים יופנה להדרכה הורית פרטית או באמצעות לשכת הרווחה."

בית המשפט אישר הסכמות הצדדים ונתן להן תוקף של פסק דין עוד הפנה בית המשפט את הצדדים להדרכה הורית וזאת במקביל לפסה"ד המורה כי הסדרי הראיה המתקיימים היום בנוכחות האם יועברו למרכז קשר.

7. א. ביום 5.1.2015 נפתח הליך נוסף בין הצדדים, בו הגיש האב תובענה לפי [סעיף 6](#) לפקודת ביזיון בית משפט (תמ"ש 7050-01-15), במסגרתה טען האב כי האם מבטלת באופן חוזר ונשנה את מפגשיו עם הבת במרכז הקשר ומסיתה את הבת נגדו. הוגש כתב הגנה.

ב. בדיון שהתקיים ביום 12.3.2015 קבע בית המשפט כך:

"הונח בפני ביהמ"ש הליך זה שנפתח בינואר 2015 ואשר כותרתו הינה תביעה לביזיון ביהמ"ש. מהטענות כפי שהונחו בפני ביהמ"ש עלה כי האם אינה מקיימת הסדרי הראייה כפי שנקבעו. מכתב ההגנה אשר צירפה האם עולה כי הדברים אינם כפי שנטענו ע"י האב וכי היחסים שבין ההורים לעניין הסדרי הראייה ידעו עליות ומורדות...."

מטענות האם היום בפניי והמתייחסות דווקא למפגש שלגביו לא היתה כל עתירה הוא המפגש מהשבוע האחרון עולה כי לטענת האם הבת סירבה ביום ראשון האחרון להיערך ולצאת למפגש עם אביה במרכז הקשר. עוד שמעתי כי לבת יש בעיות

רגשיות שבגינן לא ניתן להכריח אותה לצאת לאותם מפגשים עם אביה....

נוכח כל האמור, מצאתי כי התובענה כפי שהוגשה לגבי העבר אין לה מקום. יחד עם זאת, בהמשך לשמיעת האם היום וככל שלא תקיים האם את החלטות ביהמ"ש ותביא את הילדה למרכז הקשר כפי שנקבע אדרש לעתירה נוספת וככל שתוגש לעניין הפרת פסק הדין".

8. א. ביום 22.4.2015 הוגש לבית המשפט דיווח ממרכז הקשר ב-- , באמצעות הגב' ----, מנהלת המרכז, ממנו עלה כי אמנם התקיימו מספר מפגשים בין האב לקטינה במרכז הקשר, אולם 3 ביקורים בוטלו, כולם על ידי האם. עוד עלה מהדיווח, כי ברוב הביקורים יש קשיים עקב התנהגותה העוינת של הקטינה כלפי אביה, במהלך הפגישות נאמרים לעתים דברים קשים מאוד מצד הקטינה לאביה

תוך

גם מחאה מצד הקטינה על עצם הצורך להיפגש עם האב. הגב' -- המליצה להפנות המשפחה למסגרת טיפולית מתאימה לצורך ליבון התכנים ועיבוד רגשות הצדדים בכדי לקדם את חידוש הקשר בין הקטינה לאביה וזאת משום שלטעמה, מרכז הקשר לבדו לא יוכל להכיל את המקרה והסיכויים להתקדמות ללא הסתייעות בטיפול הם קלושים ביותר.

ב.

9. א. ביום 26.7.2015 עתר האב לבית המשפט בהליך נוסף שכותרתו : "תביעה בגין ניכור

הורי , הסתה וחטיפה נפשית לצורך התערבות מיידית של פק"ס לסדרי דין ולחילופין הטלת סנקציה כספית לצורך הרתעה".

מצאתי לצטט הפתיח לכתב תביעה זה , ונוכח ההכרעה בסיומו של ההליך – "בסכסוך הנסוב על מעמדו של קטין, טובתו של הקטין היא עמוד האש ועמוד הענן שיוליכונו הדרך. טובתו של הקטין הוא שיקול על והוא שיכריע" (דבריו של כב' השי' מיכאל חשין בבג"צ [5227/97](#)).

כתב תביעה זה מונח בפני בית המשפט הנכבד בשל נסיבות האירועים הקשים האחרונים המלמדים באופן חד משמעי על עידוד ניכור הורי והסתה בקרב הקטינה כנגד אביה על ידי האם, ולאחר עשור שלם במהלכו הוסתה הקטינה קשות על ידי הנתבעת – עת היא מוחזקת בביתה כשבניה במצב של חטיפה נפשית ושטיפת מוח יומיומית – מצב בלתי נסבל בו באמצעות

**מניפולציות , ביטלה הנתבעת את התובע – האב , הורותו
וסמכותו ההורית כלפי הקטינה".**

ב. בכתב ההגנה טענה הנתבעת כי הליך זה הינו נדבך נוסף במסכת הייסורים שהנתבע גורם לה ולבת. הנתבעת מציינת בכתב ההגנה כי התובע הינו אדם אלים , מסוכסך בנפשו ובעל נטיות אלימות הרסניות. הנתבעת ציינה כי במפגשים בין האב לבת מתבטא הוא כלפי הבת במילים פוגעניות ומטלטלות, כך שבשל התנהגותו אין הבת מסכימה להמשך המפגשים במרכז הקשר.

הנתבעת טוענת כי אך טובת הבת היא שעומדת לנגד עיניה, והתנהגות הבת כלפי האב היא תוצאה ישירה של התנהלותו והתבטאויותיו כלפי הבת. עוד טענה האם: "מצבו הנפשי של התובע מידרדר וקיימת סכנה מוחשית כי ינסה לשלוח יד בנפשו בדומה למצב בעבר. עד אז משפיל התובע את הקטינה במעשים ובדיבורים . מקליט אותה ומצלם במרכז הקשר על אף התחייבותו שלא לעשות כן . מטיל את האשמה על הנתבעת ואמר לקטינה כי האשמה למפגשים במרכז הקשר נעוץ בנתבעת" - סעיף 36.

10. בתיק האמור, הוגש ביום 8.2.2016 תסקיר מהאגף לשירותים חברתיים של עיריית -- שבו דווח כך:

"הפגישה בין האב לקטינה היתה לא פשוטה. הקטינה "מרשה" לעצמה לדבר אליו בזלזול מופגן ובהתנשאות ולומר לו משפטים לא מתאימים ולא מכבדים, כגון: "אני רוצה רק שאמא שלי תאהב אותי... מעדיפה שאתה לא תהיה קיים... כל מה שאתה זה שלילי... הקטינה לאורך כל הפגישה עושה לאב פרצופים ואומרת לו "אני דומה לאמא, לא לך... אתה לא מאמין לי שאני לא אוהבת אותך, אז אני מוכיחה לך", מאחלות לו שייעלם מהעולם ועוד... הקטינה מדברת במניירות ובגלגולי עיניים ומתנהגת באופן שנראה הרבה יותר מבוגר מכפי גילה הכרונולוגי. התחושה היא של דיקלומים והימצאות בתוך הצגה.."

עוד נכתב בתסקיר -

"מדובר בזוג אשר בנה מערכת יחסים, אשר לא ברור לנו מה היה טיבה. ברור לנו היום כי האם אינה סומכת על האב שהוא יכול לשמש כהורה. היא מטילה עליו אשמה, טוענת כי הוא מסוכן לה ולילדה, נותנת דוגמאות מהעבר, ובעיקר עסוקה בתיוגו כחולה נפש.... להערכתנו, האם לא מפרידה בין מה שהיא חוותה לטענתה עם האב – היא מציינת שוב ושוב כי חוותה אלימות – לבין צרכיה של הקטינה.

הקטינה כלואה בתוך חוסר האמון של האם כלפי האב וצריכה כמו "להביא מנחה" לאם בדמות אי רצונה במערכת יחסים עם האב. מבחינה נפשית האב נראה מאוזן ושקול, אך האם מתעקשת כי הוא לא יציב וכי הוא מסוכן. במפגש עימה התרשמנו כי האמא לא מצליחה לראות, לשמוע או לקבל עמדה השונה משלה והתנהגותה כלפי הקשר של האב עם הקטינה לא ברורה ואף יותר מכך, מדאיגה! היא חוזרת בכפיתיות על סיפוריה אודות התנהגותו של האב, משליכה עליו את כל החרדות והפחדים שלה, לא מצליחה כלל לראות ולהתבונן בחלקים שלה ומייצרת כלפי הקטינה יחסים מאוד לא מצמיחים אשר לא לוקחים בחשבון את צרכיה ההתפתחותיים והרגשיים. (הדגשה בקו תחתון לא במקור – מ.ד.)

11. הומלץ בתסקיר כי שני ההורים יעברו תהליך של אבחון קליני מעמיק שישפוך אור על מצבו הנפשי של כל אחד מהם. עוד הומלץ כי, למרות התנגדות האם, שהאבחון יכלול גם את הבת, יבחן את האינטראקציה שלה עם כל אחד מההורים, את טובתה ואת האופן בו היא תופסת את המצב בין ההורים וההשפעה עליה.

12. בין לבין, הוגש לבית המשפט עדכון העו"ס, ממנו עולה כי מספר מפגשים שהיו אמורים להתקיים בין הקטינה לאב לא התקיימו, בין בשל ביטולים מצד האם, בין בשל אי הגעת האם למפגש ובין בשל סירוב הקטינה להיכנס למפגש עם האב. עוד צוין בהודעת העדכון, כי ביום 13.3.2016 האם התקשרה והודיעה כי מכאן ואילך אין בכוונתה להביא את הקטינה למפגשים במרכז הקשר.

13. א. בהמשך לאמור קבע בית המשפט ביום 23.3.2016 כדלקמן:
 ".....נוכח כל שהונח בפניי, לאחר שמיעת הצדדים ולמקרא ההמלצות שבתסקיר, נחה דעתי להורות כדלקמן:
 1. שני ההורים יעברו תהליך של איבחון קליני מעמיק אשר ישפוך אור על מצבו הנפשי העדכני של כל אחד מהם ועל המורכבות ההתנהגותית מול הקטינה.
 2. הקטינה תעבור אף היא אבחון קליני אשר יחשוף את מצבה הרגשי ואת הדמויות של ההורים המופנמות אצלה; באבחון תיבדק האינטראקציה של הילדה עם כל אחד מההורים, מה טובתה, איך היא תופסת את המצב בין ההורים וההשפעה עליה. כמו כן תיערך עבורה תכנית טיפול מתאימה.
 3. האבחון של ההורים והילדה יתקיים במכון פסגות.."

ב. ביום 11.1.2017 הוגש לבית המשפט דו"ח האבחון ממכון פסגות (להלן: "הדו"ח"), שבו נכתבו גם הדברים הבאים:

"ההתנהגות של ג. כלפי צ. התאפיינה בקיצוניות: התרסה הפגנתית קיצונית, גסות רוח, עד כדי שהופיע צורך בהצבת גבולות ברורים של נימוס ויחס מקובל במקום ציבורי מצד הבודקת.

התקבל הרושם כי לקטינה תסמונת ניכור הורי כלפי האב. תסמונת זו מאופיינת בסירוב של הילד (לעיתים קרובות) להיות בקשר עם אחד מהורים...

ג. נמצאת בקונפליקט נאמנויות משמעותי המקשה עליה להיות בקשר עם שני ההורים במקביל...

העמדה של האם א. חד משמעית וברורה מאוד – האב מבחינתה דמות פוגענית והיא מסרבת בתוקף שג. תהיה בקשר עם אביה ללא נוכחותה. כיום הסירוב הזה אינו אקטואלי כי ג. דוחה את אביה כי היא תופסת אותו כדמות רעה. צ. מבחינתו עדין עושה מאמצים ליצירת קשר אך הוא קרוב לנקודת ויתור."

14. כפי שציינה הפסיכולוגית הקלינית, הגב' אולגה בס לינצ'וק, בדו"ח: "מדובר במפגשים קשים וטעונים רגשית. נפגשתי עם ג. ביחידות ואף לפני כל פגישה משותפת עם אביה. למרות זאת, היא הייתה עוינת ומאשימה ודבקה בהחלטתה לא לשתף פעולה." לפיכך, מסקנתה של הפסיכולוגית הקלינית היא כי "כיום, לא ניתן ללחוץ על מפגשים משותפים של ג. עם אביה עד שג. תהיה בשלה לכך רגשית".

15. ביום 18.1.2017 הגיש האב לביהמ"ש בקשה ליישוב הסכסוך עם האם (י"ס 41400-01-17), אולם הצדדים לא הצליחו להגיע להסכמה על המשך הליך יישוב הסכסוך והתיק נסגר.

16. ביום 13.3.2017 הגיש האב לבית המשפט תביעה נוספת לבית המשפט, היא התביעה מושא הליך זה ואשר בה עתר לביטול מזונות בת מורדת תוך שציין בפתיח לה וכאמור, "תביעה זו מוגשת לכב' בית המשפט לבית ברירה ובלב דואב, לאחר עשור שלם במהלכו נאבק התובע על שמירת הקשר עם בתו היחידה, המוסתת באופן קשה ע"י אימה ועוברת שטיפת מח על בסיס יום – יומי..", התובע עתר לביטול חיובו במזונות הקטינה רטרואקטיבית מחודש ינואר 2017, מועד הגשת דו"ח מכון "פסגות".

טענות הצדדים

טענות האב

17. א. לטענת האב, מזה כעשור הוא נלחם כדי לשמש אב לבתו וכדי להוות עבורה דמות אוהבת, מעניקה ותומכת, אולם כיום הוא נאלץ להרים ידיים, מתוך הבנה כואבת כי הקטינה לוקה בניכור הורי קשה, אשר מונע ממנה ליצור קשר עמו, והכל תחת השפעתה ההרסנית של הנתבעת.

- ב. עוד טוען האב כי כיום, לאור גילה של הקטינה והיותה ילדה בוגרת ודעתנית, לא ניתן לכפות עליה קשר עימו, בניגוד לרצונה.
18. על פי ההלכה הפסוקה, סרבנות קשר מצד ילד כלפי האב מהווה שינוי נסיבות מהותי, המצדיק את ביטול חיוב האב במזונות הבת.
19. טוען האב כי הניתוק הממושך מבתו וההליכים המשפטיים הממושכים שבין הצדדים, הביאו להחמרה במצבו הבריאותי והנפשי ולכך שנאלץ להתפטר מעבודתו בחברת --בע"מ. המוסד לביטוח לאומי קבע לו דרגת אי כושר זמנית עד ליום 30.9.2018 והוא מקבל קצבה חודשית בסך 3,629 ₪ ברוטו בלבד.
20. מנגד, כך לטענת האב, הנתבעת היא מעצבת אופנה בהכשרתה המקצועית, מתפרנסת היטב מעבודות שונות, לרבות עיצוב אופנה ועבודות ניקיון, ויכולה בנקל לפרנס את הקטינה ללא תשלום מזונות מצד התובע.

טענות האם

21. לטענת האם, מלכתחילה לא היה לאב רצון כן ואמיתי ליצור מערכת יחסים טובה עם הבת וכל רצונו היה להביא לביטול חיובו במזונות הקטינה וע"כ כל עתירותיו.
22. לדידה של האם, האב הוא אדם אליים הסובל מבעיות נפשיות, אדם שנהג באלימות כלפיה בעת נישואיהם ואף לאחר מכן.
- מפנה האם ומציינת כי אף בדו"ח ממכון "פסגות" נקבע כי התובע מתקשה לקיים יחסי קרבה ולא ניתן לגרוע מאחריותו וחלקו למערכת היחסים עם הקטינה.
23. עוד טוענת האם כי ביטול המזונות יסתום באופן בלתי הפיך את הגולל על הקשר בין האב לביתו ואין זו הדרך לקרב את לב הקטינה אל אביה, אלא יש לנהוג בסבלנות ואיפוק.
24. מפנה האם ומציינת שמדו"ח מכון "שלם" עולה כי התובע הוא אשר ביקש לסיים את המהלך הטיפולי, על כן היה עליו למחוק את תביעתו.
25. התובע הוא בעל כיס עמוק יותר, אשר נתמך על ידי בני משפחתו, בעוד הנתבעת היא אישה קשת יום, הנאבקת לפרנסתה ולפרנסת הקטינה. הנתבעת משתכרת סך של כ- 4,500 ₪ לחודש בלבד מביצוע עבודות תפירה, ניקיון וסיעוד ושליטת המזונות תשפיע לרעה על מצבה הכלכלי של הנתבעת, שגם כך אינו שפיר.

26. האם מציינת כי האב הפסיק לשלם על דעת עצמו את מזונות הקטינה, ולפיכך היא נאלצת לגבות דמי המזונות מהמוסד לביטוח לאומי.

דיון

27. סעיף 3(א) לחוק לתיקון דיני משפחה (מזונות) (התשי"ט-1959, קובע כי "אדם חייב במזונות הילדים הקטינים שלו ושל בן זוגו, לפי הוראות הדין האישי החל עליו". הצדדים הם יהודים, ולפיכך דינם האישי הוא הדין העברי.

28. א. הבת ילידת 4/2005, דהיינו כיום הינה כבת 13 שנים.
 ב. כפי שנקבע בבע"מ 919/15 פלוני נ' פלונית, [פורסם בנבו] (פס"ד מיום 19.7.2017), על פי הדין העברי, בגילאי 6-15 חבים שני ההורים באופן שווה במזונות ילדיהם מדין צדקה, תוך שהחלוקה ביניהם תיקבע על פי יכולותיהם הכלכליות היחסיות מכל המקורות העומדים לרשותם, לרבות שכר עבודה, בנתון לחלוקת המשמורת הפיזית ובשים לב לכלל נסיבות המקרה.
 ג. יש ליתן הדעת גם לכך שכיום לא מתקיימים הסדרי שהיה בין האב לבתו, וזהו הרי בסיס טענותיו של האב שכן לטענתו האם היא זו שגרמה לניכור ההורי בגינו אין הבת מסכימה להפגש עימו.

29. הלכה היא כי כאשר ילד מורד בהורוהו ומסרב לקיים עמו קשר בניגוד להוראת בית המשפט או בית הדין, ניתן לצמצם את חובת המזונות כלפיו, כולה או מקצתה [פורסם בנבו] (פס"ד מיום 15.2.1995); ע"א 4322/90 אדלשטיין נ' אדלשטיין, [פורסם בנבו] (פס"ד מיום 12.12.1991).

ההלכה המשפטית הפוטרת אב מתשלום מזונות ילד מרדן נומקה בבע"מ 513/09 פלונית נ' פלוני, [פורסם בנבו] (פס"ד מיום 31.12.2009), בשלושה אלו:

- א. מטרת הפטור היא לכפות על הקטין את מרות האב, על מנת שיהיה עמו בקשר.
- ב. מעל גיל שש, חיוב המזונות הוא מדין צדקה, ואין חובה לתת צדקה לאדם שמתנכר אליך.
- ג. ילד שמתנכר לאביו לא נחשב לקרוב שיש לו עדיפות בקבלת צדקה.

30. עם זאת, הפסיקה קובעת כי שלילת מזונות היא צעד קיצוני וחרוף אשר יש להימנע ממנו, אלא אם קיימות נסיבות יוצאות דופן המצדיקות זאת (ע"א 1741/93 אזולאי נ' אזולאי, [פורסם בנבו] (פס"ד מיום 13.7.1994); תמ"ש (ת"א) 50547-05-10 פלוני נ' פלונית, [פורסם בנבו] (פס"ד מיום 11.1.2012)).

31. בטרם יכריע בית המשפט בתביעה להפחתת או לשלילת מזונות מילד מרדן, על בית המשפט לתת דעתו לכך שביטול המזונות יעשה במקרים קיצוניים ונדירים בלבד וכי יש לשקול תמיד חלופה מתונה יותר (כגון, הקטנת המזונות). על בית המשפט לבחון גם השיקולים הבאים:
- האם סרבנות הקשר נובעת אך מרצונו של הילד או שקיימת להורה המנוכר אשמה למצב שנוצר.
 - האם ההורה נקט בכל הפעולות והאמצעים הנדרשים לצורך חידוש הקשר.
 - האם ביטול המזונות עלול לגרום לסיכול הסיכוי לחידוש הקשר.
 - מה תהיה השפעת ביטול המזונות על קיומו הסביר של הקטין.
 - מהו גילו של הילד – האם הוא קטין או בגיר ומה מקור חיוב האב במזונותיו?
- לעניין זה ראה: [עמ"ש \(מרכז\) 56871-01-16 מ.ז.כ. נ' ע.ז.ב.](#) [פורסם בנבו] (פס"ד מיום 28.2.2017); [תמ"ש \(ת"א\) 29511-09-13 פלוני נ' אלמונים](#), [פורסם בנבו] (פס"ד מיום 27.5.2015).
32. הפסיקה קבעה, לא אחת, כי יש לנקוט בהליך טיפולי מקדים קודם ברור התביעה; וכדברי כב' השופט רובינשטיין ברע"א [3761/10 פלוני נ' פלונית](#), [פורסם בנבו] (פס"ד מיום 15.7.2010):
- "אין חולק, כי שלילה (ואף הפחתה) של מזונות, אינה יכולה להיות "הקו הראשון" של התמודדות עם ילדים המסרבים לשמור על קשר עם הוריהם.."**
33. א. במקרה שלפנינו, המורכבות והקושי בקיום המפגשים בין הקטינה לאביה נבחנו על ידי בית המשפט בשנים האחרונות, במסגרת מספר הליכים שיזם האב במטרה לקיים קשר יציב ובריא עם בתו ובמטרה לקיים עמה מפגשים ישירים ושוטפים, ללא נוכחות האם. במסגרת זו, הצדדים עברו אבחונים והערכות על ידי גורמים מקצועיים שונים ונעשו ניסיונות חוזרים ונשנים לקיים המפגשים בין הקטינה לאביה באמצעות "מרכז הקשר".
- ב. מהדיווחים שהוגשו לבית המשפט, עולה כי חרף המאמצים הרבים שהושקעו בנושא, מפגשים רבים בין הקטינה לאביה לא התקיימו, בין בשל ביטול המפגשים מצד האם ובין בשל אי רצונה של הבת לקיים המפגש. עוד עולה מהדיווחים, כי גם כאשר התקיימו מפגשים בין הקטינה לאביה, היו אלה מפגשים קשים וטעונים רגשית, שבמהלכם הרשתה לעצמה הקטינה להתנהג ולדבר אל אביה בגסות ובאופן פוגע ומעליב. בשלב מסוים אף הופסקו המפגשים כליל ביוזמת האם.
34. טענותיה של האם בדבר מסוכנותו של האב נבחנו לעומקן ונדחתו על ידי כל הגורמים המקצועיים שהיו מעורבים בנושא:

א. **שירותי הרווחה ב--** הביעו בתסקיר מיום 8.2.2016 את התרשמותם, כי האב נראה שקול ומאוזן מבחינה נפשית וכי התנהגות הקטינה כלפי אביה נעוצה בחוסר האמון של האם כלפי האב ובמסרים שהיא מעבירה לקטינה. ראה עמ' 6 לתסקיר המציין: הילדה מגלה רגשות אמביוולנטיים כלפי האב בביקורים וקיים רושם חזק שאינה מבטאת דיעה עצמאית ואמיתית אלא שהיא מושפעת מאימה, איתה היא מזדהה ואף מגוננת עליה".

ב. **האבחון היסודי והמעמיק שנערך לצדדים ב"מכון פסגות לטיפול והכשרה"** (להלן: "מכון פסגות"), אישש את התרשמות שירותי הרווחה. בעוד שהאב תואר בדו"ח האבחון כשקול וכבעל אישיות נורמטיבית בסה"כ, האם תוארה בו כמורכבת, כבעלת נטייה להקצנה וכבלתי שקולה במצבים רבים.

בהתייחס לאב נכתב בדו"ח כך:

"נראה כי האישיות של צ. בשלה זיה ומשאביו הפנימיים מאפשרים לו תפקוד מעשי בהתאם לגיל ורמתו השכלית. כמו כן נראה כי צ. צפוי לתפקוד הולם במצבי לחץ הדורשים פתרונות קונקרטיים. הוא צפוי להפגין עמדה אקטיבית ולחפש פתרונות אלטרנטיביים בעת הקושי. כמוזכר, לעיל בוחן המציאות תקין, אם כי הופך לשברירי במצבים רגשיים ובינאישיים מורכבים. יכולתו להתמודד עם מצבים מעורפלים, רבי משמעות ומורכבים מהבחינות הרגשיות והבינאישיות, נמוכות יחסית. נראה כי במצבים מסוג זה הוא חש מבולבל ואמביוולנטי מאוד. הוא צפוי להתלבטויות, קושי להביע עמדה חד משמעית ולהכריע בין חלופות...

...התפיסה העצמית של צ. עם גוון חיובי בסה"כ. על אף שהוא נחוה כאדם מתלבט, נראה כי הוא די בטוח בעצמו ומסוגל לזהות בתוך עצמו חלקים חיוביים. הוא שואף לחזק וכוח ונראה כי קשה לו להיות בעמדה של חלש ופאסיבי, ומכאן הנטייה שלו לפעול ולהיות אקטיבי ופעיל...

"במישור הבינאישי נראה כי צ. צפוי לגלות רגישות ואמפטייות כלפי זולתו. להערכתנו צ. אינו צפוי לפעול באופן פוגעני באחר, אך יתכן ויחשב ויורגש על ידי הזולת כלא רגיש די הצורך בשל קונפליקטואליות פנימית שלו סביב מידת הקרבה ממנו. המיומניות החברתיות צפויות לאפשר לו לפתח קשרים חיוביים אך לא קרובים מידי...

לסיכום: בד"כ אנשים עם פרופיל תפקודי ואישיותי של צ. צפויים להיות שקולים די הצורך במעשיהם ובסגנון התגובות שלהם. הם צפויים לגלות רגישות ואמפטיה כלפי הסובבים אותו אך עלולים גם לגרום לתחושה של תסכול וכעס אצל אחר על רקע קונפליקטאליות סביב מידת הקרבה שמעוניינים בה.
(הדגשה בקו תחתון לא במקור – מ.ד.)

בהתייחס לאם נכתב בדו"ח כך:

"תפקודה השכלי של א. בטווח הנורמה. לא נצפו הפרעות בתפיסה ובחשיבה פורמלית. עם זאת, נראה כי חשיבתה, תהליכי קבלת החלטות, דפוסי תקשורת בינאישית והתנהלות באופן כללי מושפעים יתר על המידה מתפיסת העולם, רגשות מציפים, והשלכות הקשורות לחוויות מוקדמות. נראה כי לא. כוחות מספיקים לקבל החלטות שקולות הקשורות לחיי יום יום ומצבים ברמת מורכבות בינונית, לכל היותר מהבחינה המעשית, כשהיא מצליחה להימנע ממעורבות רגשית במצב. עם זאת, גם במצבים ניטראליים יחסית היא עלולה להגיב באופן בלתי צפוי ומבלבל את הזולת... התקבל הרושם כי א. נוטה למעורבות רגשית אינטנסיבית כמעט בכל התרחשות בינאישית, היא מוצפת בהם בעצמה, מציפה מבלבלת ומתקשה לנהל יחסים רציפים ושקולים לאורך זמן...

..התקבל הרושם כי הרגשות והצרכים אשר מובילים את א. בהתנהלותה בעולם ובקשרים בינאישיים - צורך בשליטה, בהפגנת כוח, ותחושה שהיא "מעל" האחר. נטייה זו לגרנדיוזיות בתפיסה עצמית, הגנתית בטבעה ומאפשרת לה לשמור על תחושה של פוטנטיות וערך עצמי סביר. הגרנדיוזיות "מחפה" על תחושה עמוקה יותר של רייקנות, חשש מבדידות והרגשה שהיא נחותה ביחס לאחרים ו"נתונה" בידיהם. מערך המשאבים הפנימיים מוגבל ומצומצם.

..ביחסים בינאישיים ואינטרקציות שלה עם העולם א. מרגישה צורך לשלוט להוביל ולקבוע כללים גם כשכללים אינם בקנה עם מה שנדרש ממנה. היא מתחילה קשר מנטיה להלל את הזולת אך די מהר מתאכזבת ואז הופכת לתוקפנית כלפי מי שהיא אידיאלי כמעט לפני כן.

לסיכום: התקבל הרושם כי מדובר באישה בעלת מבנה אישיות בלתי בשל, בעיקר בהתנהלות בינאישית. התקבל הרושם כי לא. הפרעת אישיות גבולית המאופיינת בתפיסת עולם דיכוטומית, נטיה לראיה בסגנון "שחור לבן" ויחסים בסגנון

"אידאליזציה-דוואלציה". העולם הפנימי שלה מוצף, היא חשה צורך לשלוט כדי להימנע ממצוקה וכאב נפשי שנגרם על ידי אחרים". (הדגשה בקו תחתון לא במקור – מ.ד.).

מדו"ח מכון פסגות בהתייחס לבת עולה כי זו נמצאת בקונפליקט נאמנויות משמעותי שבעטיו היא מבטאת ניכור כלפי אביה וכי האם מחזקת עמדה זו אצל הקטינה באמצעות יחס שלילי קיצוני כלפי האב.

לגבי הבת נכתב כך :

"תפקודה השכלי של ג. בטווח הנורמה מוערך כממוצעי לפחות. הפוטנציאל השכלי שלה להערכתנו גבוה יותר אך לא ממומש על רקע רגשי וסביבתי.

התקבל הרושם כי מדובר בנערה צעירה מוצפת רגשית, מתוחה מאוד ומתקשה לווסת את עצמה גם במצבים ניטרליים יחסית. ג. נמצאת בפתח גיל ההתבגרות, תקופה עוצמתית המאופיינת בחוסר יציבות רגשית מובנית ותהפוכת רגשיות משמעותיות המביאות להתהוות אישיות עצמאית ובוגרת. ג. באה לתקופה זו כשהיא "מצויידת" ומוצפת על ידי תכנים וצרכים רגשיים ראשוניים בלתי מסופקים ו"מהדהדים" המשפיעים על תפקודה ומתבטאים בהתנהגות עוצמתית ובלתי מותאמת. להערכתנו ג. מספרת את סיפור מצוקתה באמצעות התנהגות הפגנתית, תוקפנית ואף מתריסה שפעמים רבות באופן בלתי מותאם למצב הנתון...

מערך המשאבים הפנימיים של ג. מצומצם והיא בעלת כוחות אגו מועטים אל מול עומס רגשי כבד עמו מתמודדת מגיל צערי לנוכח קונפליקט מורכב וארוך טווח בין הוריה...

..התקבל הרושם כי בין ג. לא. קשר הדוק עם גוון סימביוטי אך גם לא בריא מהבחינה הרגשית. נראה כי ג. "משמשת" עבור א. סוג של "אובייקט" דרכו היא חיה ומקנה משמעות לחיה. אין לשלול התנהגות מניפולטיבית רגשית מצד האם כלפי הבת. ג. מצידה קשורה מאוד לא. אך חשה מוגבלת ומנסה ל"השתחרר" מקשר שמגביל אותה רגשית. הדרך שהיא "בוחרת" (באופן לא מודע כמובן) התנגדות מופגנת על גבול ההתרסה... להערכתנו כדי שההתפתחות הרגשית של ג. תתרחש בהתאם לגיל, האם ובת זקוקות דחוף להתערבות טיפולית משותפת שתאפשר תהליכי הפרדה רגשית בהתאם לשלב ההתפתחותי של ג....ללא

התערבות כזו קיים סיכון להתפתחות רגשית ואישיותית פתולוגית של ג. ...

התקבל הרושם כי לג. תסמונת ניכור הורי כלפי האב. תסמונת זו מאופיינת בסירוב של הילד (לעיתים קרובות הפגנת), להיות בקשר עם האחד מההורים. על פי ספרות מקצועית התסמונת הזו מופיעה אצל ילדים אשר הוו הסתה כנגד הורה מנוכר. עם זאת חשוב לציין כי קיומה של התסמונת עדיין שנוי במחלוקת בקרב אנשי מקצוע בתחומי הפסיכולוגיה והמשפט. חשוב לציין כי גם ללא הגדרה "רשמית" לחוויות של ג. כלפי אביה, לא ניתן להתעלם מעובדה שג. דוחה את אביה, התנהגותה כלפי בלתי מקובלת חברתית והיא מסרבת בהפגנתיות לקשר עמו".

בסיכום הבדיקה צוינו הדברים כך:

"צ. בעל אישיות נורמטיבית בסה"כ. בד"כ אנשים עם פרופיל תפקודי ואישיותי כמו של צ. צפויים להיות שקולים די צורך במעשיהם ובסגנון והתגובות שלהם. הם צפויים לגלות רגישות ואמפטיה כלפי טובבים אותו אך עלולים גם לגרום לתחושה של תסכול וכעס אצל אחר על רקע קונפליקטואליות סביב מידת הקרבה שמעוניינים בה.

אישיות של א. מורכבת מאוד ובלתי בשלה להערכתנו. נראה כי לא. הפרעת אישיות גבולית עם קווים נרקסיסטיים והיסטוריונים. נצפתה נטיה להקצנה בתיאור חוויות, קושי לתפוס מרחק מהגירוי הנתון, נטייה למעורבות לא מווסתת וככל הנראה בלתי שקולה במצבים רבים. ...

ג. הרשימה כנערה מוצפת רגשית, בעלת אישיות שברירית, פגיעה ובלתי בשלה לגיל. היא מתקשה לווסת את עצמה, נוטה לפעול באופן אימפולסיבי. לא ברור איך תפקודה בביה"ס אך נראה כי ג. נמצאת בקונפליקט נאמנויות משמעותי המקשה עליה להיות בקשר עם שני הורים במקביל. כדי לשרוד רגשית היא מבטאת ניכור כלפי אביה וסירוב לקשר עמו. האם מחזקת את העמדה הזו להערכתנו ביחס שלילי קיצוני כלפי האב."

35. א. בהמשך להמלצות בדו"ח שהוגש ע"י מכון פסגות ונוכח כלל הנתונים, הופנו הצדדים

להמשך ההליך הטיפוי במכון "שלם".

- ב. ביום 25.12.2017 הונח בפני בית המשפט דיו"ח ממכון "שלם" אשר נערך ע"י ד"ר שרי מרדכי, פסיכולוג קליני בכיר.
- ג. בדו"ח זה ציין דר' שרי כי נפגש עם האם, האב והבת, תוך גם קיום מפגש משותף של ההורים וציין כי:
- במפגש עם האם** – זו מסרה כי הבת מתנגדת באופן נמרץ לכל מפגש עם האב. לדברי האם עצם העיסוק בעניין מכניס את הבת למצוקה קשה. האם גם ציינה כי היא אינה יכולה לסייע בתהליך.
- בפגישה עם הבת** – זו הביעה התנגדות נחרצת לחדוש הקשר עם האב. היא העלתה זכרונות מוקדמים ולא נעימים בחוויותיה. הבת ציינה כי הסכימה להיפגש עם הפסיכולוג אך כדי לומר לו הדברים וציינה כי אם מטרת המפגשים תהא לצורך חדוש הקשר עם האב היא תסרב להשתתף בהם.
- בפגישה עם האב** - התרשם הפסיכולוג כי מצב רוחו של האב ירוד וכי לדידו "אין סיכוי לחדוש הקשר", אולם זה הסכים לקיים מפגש נוסף בין האם לאב. במפגש נוסף זה חזרה האם וציינה כי הבת מתנגדת למפגשים עם האב והיא ציינה כי היא "לא תכריח את ג.". האב בשלב זה חזר לעמדתו כי "אין טעם להמשיך ולנסות" וכי הוא מעדיף להמתין כי הבת תשנה את עמדותיה בעתיד.
36. בסיכום הדו"ח ציין ד"ר שרי כי נוכח עמדת האב ולנוכח חוסר המוכנות של האם להוות גורם אקטיבי במהלך טיפול אין הוא מוצא מקום להתחיל במהלך אשר היתכנותו בשלב זה נמוכה ביותר.
37. משכך, ועם "תום" ההליך הטיפולי – נדרשת אני להכרעה בעתירת האב לביטול חיובו במזונות הבת ונוכח סרבנות הקשר, כאמור.
38. א. האם מצידה שוללת כל אחריות ל"סרבנות הקשר" של הבת וטוענת כי אין לה כל אחריות לכך אלא שזו תוצאה של התנהלות האב.
- ב. נראה מהדוחות שבאו בפני בית המשפט ועדויות הצדדים כי אישיות האם, התנהגותה והמסרים השליליים שהטמיעה בבת לאורך השנים, בצורה שיטתית, אקטיבית ובוטה, הם שגרמו לסרבנות הקשר הקשה והבוטה מצדה של הקטינה והם שהביאו להתשת האב ולכך שנואש מתקוותו לקיים עם בתו, בעת הזו, מערכת יחסים נורמטיבית.
- ג. התרשמתי גם מהאם באופן בלתי אמצעי וזאת מהעדות ודבריה באולם בית המשפט. לטעמי, לענין הקשר בין הבת לאביה פיה וליבה של האם אינם שווים. מחד מציינת היא כי היא מכירה בחשיבות הקשר שבין הבת לאביה ושהיא מוכנה לפגישות בין האב לבת אך בפועל היא מדברת באב סרה באזני הבת, מקטינה את

דמותו תוך פוגענות באשר להפרעה הנפשית ממנה הוא סובל ולקחת מקרים טריוויאליים בעבר כדוגמאות להזנחת האב את בתו תוך שתוף הבת בהם.

ראה למשל: בסעיף 2 לכתב ההגנה שהגישה האם בתביעה לקביעת הסדרי הראייה, טענה היא כי הקביעה בהסכם הגירושין לפיה הסדרי השהיה של הבת עם האב יתקיימו בנוכחות האם נקבעה בשל "מסוכנותו של האב, אלימותו המזעזעת כלפי האם וגם כלפי משפחתו וסובביו, מחלת הנפש ממנה הוא סובל וחוסר מסוגלותו ההורית".

עוד נכתב, בסעיף 27 לכתב ההגנה הנ"ל כי הקטינה נרתעת מאוד מקיום המפגש השבועי עם האב, "היושב מולה כשראשו שמוט ועיניו מגולגלות מעלה", ומוסרת לאם כי היא "יודעת שאבא משוגע".

כאשר נחקרה האם, מדוע כתבה בכתב ההגנה הנ"ל, שהקטינה יודעת שאבא משוגע,

השיבה כדלקמן:

"ש. בכתב ההגנה שהגשת בתביעה להסדרי ראייה, כתבת שג. יודעת שאבא משוגע.

ת. המילה משוגע אף פעם לא אמרתי. בחיים לא אומר על אבא.

ש. סעיף 27 לכתב ההגנה שלך בתביעה למשמורת – מצטטת. היא יודעת שאבא משוגע.

ת: אני כתבתי דבר כזה? שאבא משוגע. מה זאת אומרת אני שכחתי, זה לא נורמלי לומר שאבא משוגע. אבא חולה מאניה דיפרסיה זה לא אבא משוגע, לא אמרתי שהוא משוגע, למה לומר סתם דברים. את יודעת כמה זה חמור לומר לילד שאבא משוגע. אין לך מושג" - ראה: פרוטוקול מיום 15.2.2018, עמ' 15 ש' 24-29.

ד. האם התייצבה לעדות ומתשובותיה לשאלות הוברר כי אין בסיס עובדתי להאשמות שלה וכי היא מטילה כל האחריות למצב על האב למרות שלא נמצא בסיס עובדתי איתן להאשמות אלו.

(1) ראה עמ' 9 לפרוטוקול מיום 15.2.2018 ש' 14-7 שם טוענת האם כי הבת מסרבת לפגוש באביה שכן זה פגע בה ועת היא נשאלה מהי אותה פגיעה, משיבה זו:

"ש: את חוזרת ואומרת אין ספור פעמים הוא פגע בילדה ופוגע בילדה, תפרטי לבימי"ש איך האבא של ג. פוגע בה.

ת: הבן אדם הזה במשך שנים היה נפגש עם הילדה כאשר בקניונים הוא היה נפגש איתה במקום לשחק איתה להראות לה כמה הוא אבא נפלא, הוא צריך לעשות מעשה בפועל, לשבת

בקניון לאכול המבורגר מול הילדה, אתה אמור לשחק איתה לתת לה תשומת לב. כשהיא היתה עוד ילדה הייתי מסתכלת ואומרת מה היא חשה עכשיו בתור ילדה, איך אבא שלה לא משחק איתה איך לא משתף פעולה, אוכל המבורגר ולא מעניין אותו שהיא בגי'מבורי, אני הייתי אמורה לשחק עם הילדה כדי לרצות את מה שהוא צריך לעשות..” - האם זו יכולה להיות סיבה מוצדקת לסרבנות קשר?

(2) ראה גם עמ' 13 לפרוטוקול שורות 4-12:

”ש. הילדה אומרת לך א,ב, ג, ואת רוצה לברר את הדברים למה את לא פונה לפקידות הסעד.
ת: אני לא משקרת. היה מרכז קשר היא היתה באה, יהודית היתה נכנסת ויוצאת לפעמים לדבר עם אנשים. הייתי רואה אותה יוצאת מהחדר, אני זוכרת שהיתה שם זכוכית הסתכלתי לראות אולי הוא משחק עם הילדה, הילדה שחקה בקוביות עם עצמה והוא משחק עם הטלפון, כשאבא רוצה קשר עם הילדה, נורא קל להאשים את האמא, זה הכי קל בעולם. האמא לא בסדר, את לא בסדר. סליחה, לבוא לומר להאשים את עצמו עבור זה שהוא פוגע בה, ידעה שאין לה אבא יתומה. תסתכלי בהקלטות שלו יש כתוב בדיוק איך הוא התנהג לילדה. תסתכלי בהקלטות מה הוא אמר לילדה. הוא פגע בילדה. תשמי לב בין השורות. איזה מילים אמר לילדה. הוא הקליט את זה למה אתם מנסים לטשטש את זה.”

(3) עוד ראה דברי האם בעמ' 15 לפרוטוקול ש' 20-23 בהם מגדירה האם את מאמציו של האב להיפגש עם הבת – התעללות והיא אינה מבינה מדוע לא יכול האב לחכות עוד 8 שנים עד אשר הבת תהא בת 18 ואך אז לבקש להפגש עימה לבד.

(4) האם אישרה גם כי בני משפחת האב לא פגשו את האב כ 8-9 שנים, ולטענתה נעשה הדבר לטובת הבת שכן צריך שיהיה רצף מפגשים ובלעדיו אין.

ה. המסרים שהועברו לקטינה חלחלו היטב, כך שכיום מביעה הקטינה עמדה עצמאית ונפרדת, השוללת רצון לקיים כל קשר עם אביה ואפילו רצון לנסות ולקיים הליך טיפולי.

39. א. אין להתיר מצב בו האם והבת יתייחסו אל האב כדמות רעה ושליטת עת אין כל בסיס עובדתי להתייחסות זו, תוך גם שהאם מנכסת הבת לעצמה ומתעלמת מזכותו ורצונו של האב לקשר ישיר חופשי ועצמאי בינו לבין הבת, אין גם כל

הצדקה לכך שהאם והבת יתעלמו כליל מרצונו של האב להיות עם הבת בקשר ישיר וממאמציו הרבים לחדש הקשר עמה, ובאותה עת ימשיכו וידרשו כי ימשיך ויישא במזונותיה, וזאת כאשר לא נפל כל פגם בהתנהגות האב כלפיה, ובוודאי שלא פגם המצדיק התנהגות עוינת וקיצונית כל כך.

ב. אולם חשוב לציין כאן כי כיום אין אנו עוסקים אך ברצון האב וזכותו לקיים קשר רציף ובריא עם יוצאת חלציו אלא גם עם הצורך להגן על טובת הקטינה עת בדו"ח מכון "פסגות" צוין במפורש כי נוכח העובדה שג. נמצאת בתחילת גיל ההתבגרות אליו היא נכנסת ללא תכנים וצרכים רגשיים מסופקים הרי שיש בכך להשפיע על התפקוד שלה, תוך שצוין גם כי האם והבת זקוקים להתערבות טיפולית דחופה כדי לבצע הפרדות הסימביוזה שביניהן תוך שצוין גם כי: **"ללא התערבות כזו קיים סכון להתפתחות רגשית ואישיותית פתולוגית של ג..."** – עמ' 21 רישא לדו"ח.

40. עת נדרש בית המשפט לבחון האפשרות להקטין ו/או לצמצם חיוב האב במזונות הבת ונוכח ניכור הורי, והואיל והחיוב במזונות בגיל זה של האב הינו מדיני צדקה, והואיל ויש לבחון שלא תבוא הבת לידי מחסור ואם יצומצמו ו/או יבוטלו המזונות, מצאתי לבחון גם מצבם הכלכלי של ההורים:

האב

א. בתצהיר העדות הראשית טען כי הוא עובד משנת 2013 כשכיר בחברת --בע"מ ומשתכר כ- 8,000 ש"ח נטו לחודש.

ב. התובע ציין גם כי מ- 6/2017 הוא נמצא בחופשת מחלה ואף הודיע על התפטרותו מעבודה. עוד ציין האב כי המוסד לביטוח לאומי קבע לו דרגת אי כושר זמנית עד ליום 30.9.2018 והוא זכאי לקצבה ע"ס של כ- 3630 ₪. אולם, הואיל והאם גובה מזונות הבת דרך המוסד לביטוח לאומי, קוזז מהסכום המגיע לו יתרת חובו למל"ל והוא עדיין חב להם כספים.

יצוין כי הואיל והאב זכאי, כנטען לקצבת נכות הרי שמגיעה לו גם תוסת תלויים ממנה יכולה הבת להפרע מזונותיה.

ג. האב מציין כי לצורך מחייתו ומימון ההליכים המשפטיים, שכ"ט המומחים ועו"ד הוא נאלץ לפדות פוליסת ביטוח שהיתה לו.

ד. בדיון מיום 15.2.2018, נחקר האב. התברר גם שבבעלותו דירה קטנה בשטח של כ- 50 מ"ר ב--, המושכרת בכ- 2,000 ₪ ועליה רובצת משכנתא של כ- 1700 ₪.

ה. האב מייחס ההדרדרות במצבו הנפשי להליכים המשפטיים ולהתמודדות שלו מול האם והבת.

ראה עמ' 5 שורות 18-20 לפרוטוקול:

"איבדתי את היציבות הנפשית שלי, עקב המשפטים ועקב זה

שהילדה שלי לא אוהבת אותי, בת מצווה היתה לה ולא

הוזמנתי, אני מתבייש בזה".

האם

- א. גם מצבה הכלכלי של האם אינו איתן. האם והבת מתגוררות בדירה בשכירות חודשית.
- ב. האם לטענתה עובדת בתפירה ומשתכרת כ- 3500 ₪ לחודש. כמו כן, עובדת האם כמטפלת בקשישים תמורת סך של כ- 1000 ₪ לחודש. בנוסף מקבלת האם שכר של 1500 ₪ לחודש בגין עבודות ניקיון או סיעוד, לאלו מצטרף סכום המזונות.
- ג. בדיון ציינה האם כי הכנסתה כתופרת עולה לשעור של כ- 5000-6000 ₪ לחודש, הרבה יותר מהסכומים אותם ציינה בכתבי הטענות.
- ד. האם בעלת פוטנציאל הכנסה גבוה מזה אותו היא משתכרת ונוכח יכולותיה המוכחות בתחום האופנה.
- ה. האם אישרה גם כי יש לה דודה המממנת עבורה ועבור הבת חופשות וחוגים.
- ה. נוכח יכולותיה הכלכליות של האם וריבוי תחומי העסוק שלה, כמו גם העובדה שלא היתה התאמה מלאה בין האמור בכתבי הטענות לבין הנתונים העובדתיים שעלו בחקירה, כמו גם שלא הוצגו ראיות מלאות לאימות ההכנסות וההפניה לדודה המממנת חופשות, רב הנסתר לענין זה על הנגלה.

לציין גם כאן כי בסעי' 16 לכתב ההגנה בתלה"מ [50486-07-15](#) הסכימה האם מיוזמתה לויתור על מזונות הבת כנגד הפסקת נסיונות האב לראות את בתו וראה: **".. במצוקתה כי רבה, הנתבעת היתה מוכנה לוותר לתובע על תשלום דמי המזונות עבור הקטינה ולו במחיר השקט הנפשי מהתובע.."**

41. אמנם התובענה המונחת כיום בפני עוסקת בעתירה לבטול חיוב האב במזונות הקטינה אולם סמכות מוקנית היא לבית המשפט ונוכח הוראות [סעיף 68\(א\) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות](#) תשכ"ב – 1962, לנקוט אמצעים זמניים או קבועים הנראים לו לשמירת ענייניו של קטין.

42. בנסיבות הענין ונוכח הצורך להגן על טובתה של הבת ונוכח הסכון האמיתי והממשי לפגיעה בבריאותה הנפשית של הקטינה ואם יימשך המצב דהיום ואם לא ייעשה טיפול ענייני ממשי ומהותי לשינוי תפיסת דמות האב אצל הבת עלול הדבר לגרום לבעיות ממשיות בהתפתחותה של הבת מצאתי להורות כדלקמן:

הואיל וההליך הטיפולי טרם מוצה והואיל וביטול חיוב האב במזונות באופן אבסולוטי לא ירפא הנדרש להבטחת שלום הקטינה והואיל וכיום, עת האב מקבל קצבת נכות, זכאי הוא לתוספת תלויים בגין החיוב במזונות הבת, בית המשפט מוצא לנכון להעניק לנתבעת ולקטינה הזדמנות נוספת ואחרונה לפעול לחידוש הקשר בין הקטינה לאביה.

43. סתימת הגולל על אפשרות חידוש הקשר בין הקטינה לאביה, בטרם מיצוי ההליך הטיפולי יש בה כדי לפגוע בטובת הבת, שכן, כפי שעולה מדו"ח האבחון של מכון "פסגות", העדר דמות האב בחיי הקטינה כבר נותנת בקטינה את אותותיה.
44. מצופה מהאם לשתף פעולה עם ההליך הטיפולי ולעודד את חידוש הקשר בין הקטינה לאביה. חובתו של כל הורה הינה להנחיל לילדו קטין את חשיבות ההורה השני בעולמו, לרבות במחיר עימות עם הקטין ואובדן הבלעדיות של הקשר עמו. על האם, כמי שמשמשת ההורה המשמורן במקרה זה, מוטלת חבות מוגברת בנדון, דווקא לנוכח הבלעדיות שיש לה בקשר עם הקטינה.
45. כיום הקטינה בוגרת יותר, ומצופה כי תשתף פעולה עם ההליך הטיפולי, תכבד את אביה ותיתן לו הזדמנות לחדש את הקשר עמה, דבר אשר תואם גם את טובתה.

סיכום

46. אשר על כן הנני מורה כדלקמן:
- א. הצדדים מופנים להמשך ההליך הטיפולי אצל ד"ר ענבל קיבינסון פלאפון 054-2467746.
היה והגב' קיבינסון לא תוכל לקבל המשפחה לטיפול, תפנה היא את הצדדים לאיש מקצוע עליו היא ממליצה בנסיבות הענין (להלן: "המטפל").
- ב. המטפל יעביר לבית המשפט ותוך 30 ימים תכנית טיפול מגובשת; בהמשך יעביר המטפל דו"ח שוטף בדבר שיתוף הפעולה של הצדדים ביישום תכנית הטיפול.
- ג. הצדדים ישתפו פעולה באופן מלא עם ההליך הטיפולי ויפעלו על פי הנחיות הגורמים המקצועיים.
- ד. הוצאות הטיפול תשולמנה בחלקים שווים על ידי הצדדים.
- ה. במהלך 12 החודשים הקרובים, המטפל יגיש לבית המשפט דיווח, אחת ל-60 ימים, בדבר אופן התקדמות ההליך הטיפולי.
- ו. חיוב האב במזונות הבת מבוטל מיום הגשת התביעה (3/2017); למרות האמור לעיל התובע לא יהא רשאי לדרוש השבה בגין סכומים אשר שולמו ומן הסתם נצרכו.

החל ממועד פסק דין זה ועל מנת ליתן סיכוי להליך הטיפולי, יחודש חיוב המזונות. במידה והנתבעת או הקטינה תימנענה מלשתף פעולה עם הטיפול ו/או לא תפעלנה בהתאם להנחיות הגורמים המקצועיים כאמור, הרי בגין כל פגישה שלא תתקיים בהתאם לתכנית יופחת מסכום המזונות בו חב האב סך של 400 ₪.

ז. היה והטיפול לא יצלח מסיבה התלויה באם ו/או בבת – יבוטל חיוב המזונות ממועד מתן חוות הדעת המסכמת.

ח. הנתבעת תשלם לתובע הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסך של 5,000 ₪.

ט. המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים ותסגור את התיק. פסק הדין מותר לפרסום בהשמטת שמות הצדדים.

ניתן היום, י"ט תמוז תשע"ח, 02 יולי 2018, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

מירה דהן 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה